

Murányi Zoltán

Ez is belefért, avagy még két dolog, ami jóvá tette a tavalyi évet

Hamarosan vége a Periódusos Rendszer Évének! Ez a mondat sokszor, sok helyen elhangzott a múlt év végéhez közeledve, de a mi történeteink szempontjából annak van különleges jelentősége, amit az egyesület székházában, elnök asszonyunk mondott ki, azzal folytatva, hogy jó lenne még valami „ütős” programot csinálni zárásként! Meg is indult az ötletelés a Kémiaatanári Szakosztály – mint legfőbb érintett – bevonásával. A sok ígéretes projektjavaslat közül kettő is bekerült a „mindenképpen megvalósítandó” kalapba. (Amikor az ember vérszemet kap, nem mérleget, főleg nem a ráfordítandó munka tekintetében).

Megkezdődött hát a projektötletek kidolgozása és a szervezés... A megvalósítás végül mindkét esetben a Magyar Kémikusok Egyesülete és az Eszterházy Károly Egyetem koprodukciójában történt. Az együttműködés alapját a közös MTMI projekt képezte.

PROJEKT #1.: Non-stop kísérleti bemutató verseny

A cél a tanulás, tanítás, szórakoztatás együttes megvalósítása volt a kémia legfontosabb eszköze, a kísérlet segítségével. A versenyre jelentkező csapatok feladata az volt, hogy a periódusos rendszer egy eleméhez, vagy elemcsoportjához kapcsolódó kísérletekből összeállított 10 perces kísérleti videóval jelentkezzenek.

Legnagyobb örömünkre nem csak középiskolások, hanem általános iskolás, sőt egyetemista csapatok is neveztek. A zsűrinek – mint általában – nehéz volt a helyzete, már a 10 legjobb pályamű kiválasztásakor is, melyek részt vehettek a döntőben, ahol élőben kellett bemutatniuk a csapatoknak a kísérleteiket.

Az eseménynek a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Vegyészmérnöki és Biomérnöki Kara adott otthont. A rendezvény részben a K épület Dísztermében zajlott, ám – vendéglátóink kiváló ötletének köszönhetően – a kísérletezők laboratóriumi körülmények között dolgozhattak, bemutatójukat videoközzvetítésnek köszönhetően a vendégek a Díszteremben láthatták.

A megnyitót követően kisorsoltuk a versenyző projektek bemutatási sorrendjét, és míg az első négy csapat felkészült, a vendégek Lente Gábor előadását hallgathatták „A periódusos rendszer története” címen. Az első kísérleti blokkot követően a Nemzetközi Junior Természettudományi Olimpia (IJSO) 2019. évi versenyzőitől hallhattunk bemutatót és beszámolót a versenyről. Újabb kísérleti blokkot és szünetet követően a Nemzetközi Mengyelejev Kémiai Diákolimpia és a Nemzetközi Kémiai Diákolimpia (IChO) résztvevői mutatták be a versenyt és eredményeiket. A harmadik kísérleti blokkot a Nemzetközi Kémiai Torna (IChTO) résztvevőinek beszámolója követte. Ebben a blokkban kapott helyet a Pécsi Tudományegyetem két projektje (Cink, Vascsoport) melyeket a 10 döntőbe jutott versenyző csapat közül kiemeltük és az impozáns hozzáértéssel elkészített bemutatókat versenyen kívül tekinthette meg a közönség. A kísérleteket Molnár Dóra, Illés Gergely és Réti Miklós Máté a Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Karának BSc hallgatói mutatták be.

A rendezvény keretét biztosította a Periódusos Rendszer Éve alkalmából az EMMI által az ország középiskoláinak készíttetett periódusos rendszerek virtuális átadására, valamint az emléklapok átadása a nemzetközi versenyeken sikeresen szereplő diákok számára.

Végül az eredményhirdetés és a nap értékelése történt meg.

A közel 150 fős közönség a következőknek tapsolhatott (A zsűri és a közönség döntése alapján):

- I. Projekt címe: Timan(y)gialok. Janda Adél, Megyeri Hanna, Staub Veronika 11. osztály, Széchenyi István Gimnázium, Sopron. Felkészítő tanár: Kiss-Husztai Pálma
- II. Projekt címe: A levegő alkotóelemei és egy(két) vegyületük. Ágasvári-Gáspár Benedek 10. osztály, Miskolci Herman Ottó Gimnázium. Felkészítő tanár: Tepliczky István
- III. Projekt címe: Rezesbanda. Novák Tamás, Zsigmond Gergő, Major Zalán 11. osztály, Ajkai Bródy Imre Gimnázium és AMI. Felkészítő tanár: Csermák Mihály

Közönségdíj: Projekt címe: A levegő alkotóelemei és egy(két) vegyületük. Ágasvári-Gáspár Benedek

A versenyen élőben bemutatott kísérletek megtekinthetők a Magyar Kémikusok Egyesülete a Periódusos Rendszer Nemzetközi Éve alkalmából működtetett honlapján:

http://www.mke.org.hu/2019_IYPT/

PROJEKT #2.: A Nagy Periódusos Rendszer Performansz 2019

Célunk az volt, hogy egy olyan megmozdulással zárjuk a Periódusos Rendszer Évét, amelyben a lehető legtöbb résztvevő vesznek részt, és ami minden résztvevőnek emlékezetes marad! Azt gondoljuk, hogy kevés, ha ahhoz a néhány száz (ezer?) fiatalhoz érnek el a rendezvényeink, akik érdeklődnek a kémia iránt, sőt talán szeretik is. Nagyon fontos elérni – és pozitív attitűdöt kialakítani – azokat a fiatalokat is, akikből sosem lesz kémikus, de alakítói lesznek a kémia társadalmi megítélésének. Ezt olyan programokkal érhetjük el, amelyek minden fiatalra képesek megérinteni, néhány vidám perc, egy kedves emlék erejéig. Pontosan ilyennek szántuk a „Nagy Performanszt” és visszatekintve nagyon sok minden szól amellett, hogy ilyen is lett...

De mi is volt az ötlet? Egy időben, minél több helyszínen (természetesen iskolákban) alkossanak a résztvevők élő periódusos rendszereket, úgy, hogy a megvalósításban legyen valami egyedi ötlet. Ez esetben az egyidejű megmozdulás alkalmas lesz rekord felállítására, másfelől a projektek, illetve a megvalósításról készített másfél perces videók versenyezhetnek egymással.

Az eredmény (számokban): a szervezők munkájának eredményeképpen december 13-án, pontban 11 órakor a Kossuth Rádióban elhangzó startjelre 63 helyszínen mintegy 7800 fiatal aktív közreműködésével zajlott le a **„Nagy Periódusos Rendszer Performansz”**, mely magyar rekord lett! A rekordállításról a résztvevő iskolák hivatalos oklevelet kapnak. Külön örömről szolgál, hogy hasonlóan az első projekthez, most is volt a résztvevők között általános iskola, középiskola és felsőoktatási intézmény egyaránt!

Az eredmény a zsűri:

- I. ZSZC Keszthelyi Közgazdasági Szakgimnáziuma
- II. Dunaújvárosi SZC Bánki Donát Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája
- III. Szent Erzsébet Katolikus Általános Iskola és Óvoda – Szentes

illetve a közönség szavazatai alapján:

- I. Szegedi Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium
- II. Soproni Széchenyi István Gimnázium
- III. Csongrádi Batsányi János Gimnázium és Kollégium

Kérjük kedves olvasóinkat, hogy a Magyar Kémikusok Egyesülete a Periódusos Rendszer Nemzetközi Éve alkalmából működtetett honlapján (http://www.mke.org.hu/2019_IYPT/) tekintsék meg a feltöltött videókat, élvezzék a fiatalok (és persze fáradhatatlan kémiatanáraik) kreativitását, és a vidám arcok láttán örüljenek velünk annak, hogy sikerült elérni a legfontosabb célt, a néhány felejthetetlen percet, amit a fiatalok a kémiával töltöttek!

7800 tanuló most már biztosan fogja ismerni legalább egy elem helyét a periódusos rendszerben. Hogy ez nem nagy eredmény? Lehet, de a tetszőlegesen hosszú utak is egy (kis) lépéssel kezdődnek...

A Periódusos Rendszer Évét ezennel magunk mögött hagytuk, de az újabb lépések megtételére mindig örömmel vállalkozunk, amihez szívesen várjuk az ötleteket, javaslatokat!